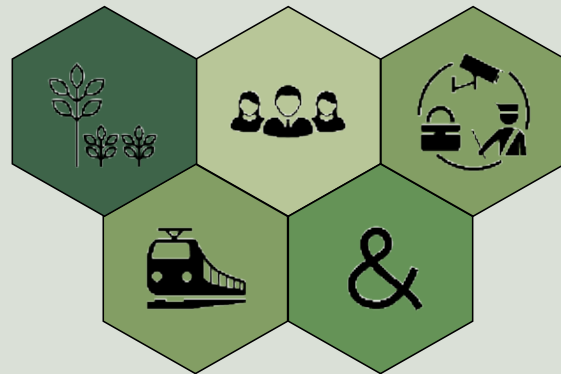

ADVIES INRICHTING HOFBOGENPARK

MEI 2019
BEWONERSADVIESGROEP
HOFBOGENPARK

INHOUDSOPGAVE

UITGANGSPUNTEN	3
INLEIDING	4
OPENING HOFBOGENPARK 2022	6
INRICHTINGSEISEN	9
GROEN OP HET DAK	
GESCHIEDENIS	
GEBRUIK	
PARTICIPATIE	
LEEFBAARHEID & VEILIGHEID	
BIJLAGE AANWEZIGE KRACHT:	15

UITGANGSPUNTEN

HET DOEL VAN DIT ADVIES

Een gezamenlijke ontwikkeling van het HofbogenPark die aansluit op de wensen van de wijk en toekomstige gebruikers. Hiervoor is door de bewonerswerkgroep een visie opgesteld met een zo breed mogelijk draagvlak, rekening houdend met alle denkbare aspecten die voor de omgeving van belang kunnen zijn.

VRAGEN AAN HET COLLEGE VAN B&W

- Neem dit advies voor zover mogelijk mee in het programma van eisen voor het dak en in de afspraken met de nieuwe eigenaar!
- Betrek wijkbewoners en ondernemers actief bij de verschillende fases van ontwikkeling, gebruik en handhaving!
- Bouw voort op de verzamelde informatie en opgebouwde kennis!

ROLLEN IN DE WERKGROEP

De werkgroep is gevormd na een oproep van de gemeente op de informatieavond over de verkoop van de Hofbogen. Deze werkgroep bestaat uit bewoners, ondernemers en (groen-)initiatiefnemers die zich betrokken voelen bij de Hofbogen en de wijk. Ze hebben dit advies opgesteld, gevormd en ideeën en belangen gebundeld, om voor te leggen aan de bewoners rondom de Hofbogen en in tweede instantie aan het college van B&W.

Vertegenwoordigers van de wijkraden van aangrenzende wijken hebben ook deelgenomen aan de werkgroep sessies. Zij vertegenwoordigen de bewoners van hun wijk en zullen het draagvlak voor dit advies in samenspraak met hun bewoners vormgeven en organiseren.

OPSTALRECHT

Dit is het recht om een groenvoorziening op de Hofbogen aan te mogen leggen. Dit recht ligt bij verkoop van de Hofbogen bij de gemeente. De twee stations en een stukje bij de Gordelweg zijn hiervan in zoverre uitgesloten dat daar eventueel commerciële ontwikkeling door nieuwe eigenaar mogelijk is.

MOGENLIJKHEDEN

Het betreft een spoorwegviaduct van 1,9 kilometer lang. De breedte is minimaal 6 meter. Het wandelpad loopt over de hele lengte, kan op verschillende delen verschillend van aard en uitvoering zijn, maar is overal toegankelijk; ook voor mindervaliden en (passerende) kinderwagens.

BEPERKT BUDGET

Indien het budget voor de aanleg van het HofbogenPark beperkt is, zou de aanleg ervan in fases plaats kunnen vinden.

INLEIDING

Sinds 2010, toen de laatste trein over het Hofpleinviaduct reed, bevindt dit markante viaduct in Rotterdam Noord zich in een overgangsfase. Vanaf de eerste geruchten over het verdwijnen van de trein hebben Rotterdammers zich beziggehouden met de toekomst van het 1,9 km lange traject op de bogen. Door mee te werken aan de status van Rijksmonument werd de dreiging van sloop afgewenteld. Op dit moment is de verkoop bijna afgerond. De gemeente heeft inmiddels het recht van opstal voor het dak geclaimd, geeffectueerd op het moment van overdracht, en het maken van plannen voor het dak wordt opportuun. De werkgroep deelt graag haar opgebouwde kennis en ervaring met de gemeenteraad. Ze wil gezamenlijk met de gemeente tot een optimale invulling komen van het HofbogenPark, aangezien het grote waarde heeft voor de wijk en de stad.

De algemene wens van bewoners is een veilige, gezonde, leefbare, groene, duurzame woonomgeving die aansluit bij de landelijke criteria voor de omgevingswet, het programma de gezonde stad, uitvoering van het programma Schoon heel. etc. De Hofbogen is verweven met de leef- woonomgeving van drie dichtbevolkte wijken. Het biedt kansen bij het vergroten van de onderlinge verbondenheid van de wijkbewoners en ondernemers, maar vooral met het monument zelf, door hen in te zetten bij de planvorming, herinrichting, onderhoud, gebruik en handhaving van het dak en omgeving van de Hofpleinlijn.

Om bij te dragen aan een optimale invulling van het dak van De Hofbogen, wordt in dit stuk een toekomstperspectief geschetst. Het sluit aan op de lange ontwikkelingsgeschiedenis 1), op eerdere gebiedsplannen van Gebiedscommissie Noord, op het Visiedocument bij verkoop van Gemeente en Hofbogen bv 3) en betreft grotendeels een geactualiseerde versie van het een eerder in opdracht van de gemeente gemaakte Ontwikkelingsstrategie van De Natuurlijke Stad 2) .

Er is gekozen om voort te borduren deze Ontwikkelingsstrategie van 2016 vanwege de bekendheid bij bewoners (al eerder gecreëerd draagvlak door doorlopen participatie) en de wijze waarop het aansluit bij de huidige besluitvorming van de raad en regelgeving en wetgeving.

Het sfeerbeeld is benaderd vanuit verschillende vensters om te zien wat het betekent voor de mens en natuur in zijn woon- werk – leeromgeving. Hierbij is rekening gehouden met de toekomstige bevolkingsprognoses (meer ouderen - jongeren in de wijken). Het huidige geschetste sfeerbeeld in het volgende hoofdstuk kan qua variatie nog veranderen op basis van de uitkomsten van de bewonersenquête en andere vormen van wijkparticipatie.

- 1) Zie bijlage ... tabel Ontwikkelingsgeschiedenis
- 2) Hofbogen, Kracht van Nu en Potentie van de Toekomst, BVR 2018, iov gemeente en Hofbogen bv
- 3) Ontwikkelingsstrategie: Groene Promenade op de Hofpleinlijn, De Natuurlijke Stad, 2010. Download: <http://www.natuurlijkestad.nl/downloads/Groene%20Promenade%20Hofpleinlijn%202016-10-24kl.pdf>

OPENING HOFBORGEPARK 2022

spoorwegattributen en moestuinen langs het park

“En daarmee verklaar ik het nieuwe HofbogenPark, een groene parel voor wijk en stad en een schoolvoorbeeld van samenwerking tussen markt, overheid en burger, officieel voor geopend.”

Terwijl de wethouder het feestelijke bloemenlint probeert door te knippen, dwalen mijn gedachten af naar de lente van drie jaar geleden toen we met een aantal betrokken bewoners aan onze visie op het dak van de Hofbogen werkten. Het lijkt zo lang geleden en er is zo veel gebeurd, toch ging het razendsnel. We hebben deelgenomen aan overlegondes met de gemeente en de eigenaar, we hebben vele eigen plannen gemaakt, wensenlijsten opgesteld en aangepast, een stichting opgericht en meegeholpen met het definitieve plan en uitvoering. Nu het park er dan eindelijk ligt, hebben we echt wat te vieren.

Samen met mijn dochtertje steek ik met de grote groep bewoners, pers en ambtenaren het spoorviaduct over de Heer Bokelweg over en beginnen we aan de wandeling langs de verschillende landschappen die we als bewoners samen met de mensen van groenbeheer langs de route hebben aangelegd. Ik herinner me nog goed dat dit eerste deel door de nieuwe eigenaar ‘commercieel ontwikkeld’ mocht worden. Daar maakten we ons destijds nogal zorgen over en daar is nog stevig over gebakkeleid. Maar we zijn eruit gekomen. Het idee om langs de route tussen Pompenburg en ZOHO een wekelijkse bloemenmarkt te houden kwam van de eigenaar en is een verrijking van het scala aan groene activiteiten waar de buurt nu al bekend om is geworden. En het laat zich ook prima combineren met het waterzuiveringssysteem dat tussen dit deel en de Teilingerstraat is aangelegd. Je kunt nu zelfs bij de watertappunten bij de rustplaatsen langs de route een bekertje ‘puur Rotterdams straatwater’ drinken.

Ook het uitkijkpaviljoen aan het einde langs de snelweg – ook zo'n 'commerciële plek' – is een mooie eyecatcher geworden, die langsrijdende automobilisten laat zien dat Rotterdam wel meer is dan louter werkstad. Rotterdam is óók een groene stad, en als we hier onze mouwen opstropen dan doen we dat ook om samen te tuinieren en op een mooie manier iets bij te dragen aan de stadsecologie en de leefbaarheid van onze wijken.

Er is bij de keuze van de planten en struiken erg goed gelet op door de seizoenen heen bloeiende kruiden en bloemen. De insecten hebben niet op de opening gewacht en het dak is nu al een waardevolle biotoop voor vlinders, wilde bijen en kevers geworden. Er is geprobeerd om zo veel mogelijk planten uit de omgeving van de stad te selecteren. Er is zelfs een speciaal zadenverzamelgroepje opgericht dat er steeds meer lol in kreeg om het bloemen- en plantenpalet 'echt Rotterdams' te maken.

Daardoor is het park ook een openluchtmuseum van Rotterdamse landschappen geworden, waar scholieren en bewoners iets kunnen leren van de natuur in hun eigen omgeving. Langs de wandelroute zijn hier en daar informatieborden aangebracht die iets uitleggen over de typisch Rotterdamse stadsdieren en planten.

Die extra informatie gaat trouwens niet alleen over natuur; ook de geschiedenis van de spoorlijn en van de wijk wordt op allerlei plaatsen zichtbaar gemaakt, vooral in de gerestaureerde treinwagon die vorige maand eindelijk op de rails is getakeld en die is ingericht als Museum Hofpleinlijn. Bezoekers krijgen er verhalen uit de oude tijd mee, toen havenbaronnen en stadsbewoners tussen Rotterdam en Den Haag heen en weer reisden.

De geschiedeniscommissie die zich, samen met het groepje in de bogen gevestigde grafisch ontwerpers, met de informatieborden heeft beziggehouden, heeft echt goed werk verricht.

Het is trouwens lang niet allemaal kijkgroen geworden, er is een biologische moestuinstrook aangelegd en kinderen uit de wijk kunnen op allerlei plekken niet alleen iets leren of er tuinieren, maar ook spelen en hangen. En sportievelingen kunnen een trimroute over het dak lopen, gecombineerd met een Oude Knarren Trimbaan. Het park voldoet echt aan (bijna) alle behoeften van de bewoners.

een rijke variëteit aan beplanting is langs de wandelroute gepland .

stadsnatuur langs het wandelpad

De route is zo lang, dat we 'voor elk wat wils' konden realiseren, zonder de eenheid uit het oog te verliezen. Doordat echt iedereen mee mocht denken en helpen is het park in de eerste plaats – om even in ambtelijke termen te vervallen – een echt inclusief wijkpark geworden.

Niet dat toeristen niet welkom zijn, dat zijn ze wel, maar het is toch in de eerste plaats een park voor ons. Ons Noordelingen en ons Rotterdammers. Bij de aanleg is ook duidelijk onderscheid gemaakt tussen de meer actieve gedeeltes nabij de stad en de rustige gebieden noordelijker, waar bewoners van de natuur kunnen genieten of in de natuur kunnen werken.

Terwijl we verder lopen, realiseer ik me dat het goed gelukt is om de eenheid in de vormgeving te bewaken. Met elkaar hebben we nagedacht over het meubilair; de verschillende afwerkingen van de paden, de zithoekjes, de hekjes, de trappen; het is allemaal door wijkontwerpers samen met een aantal bewoners bedacht.

Zelf heb ik actief meegewerkt met de beplanting en geholpen bij het plaatsen van stukken rails, een seinpaal en andere oude spoorwegattributen in het 'wilde spoorlandschap'; een van de thematische delen langs de route. Voor mijn dochtertje is het de eerste keer dat ze op het dak mag lopen. Zij is nog te jong om te helpen en kinderen waren niet toegestaan op het HofbogenPark zolang het hekwerk aan de zijkanten niet klaar was. Veiligheid staat voorop!! Hoe vaak hebben we dat niet geroepen.

Vandaag kiezen we de mooiste opgang. We kijken niet alleen naar de opvallende buitentrappen, maar ook naar de inbandige trappen. Extra spannend omdat we die nog niet eerder gezien hebben. Vanaf het nieuwe dakterras van het theehuis in de bogen gaan we via een afsluitbare deur naar binnen en komen in het verleden terecht. De verlichting is klassiek en de wanden zijn beplakt met oude zwart-wit foto's vanuit de tijd dat de Hofpleinlijn nog in gebruik was. Alle opgangen, ook de trappen die niet inbandig zijn, inclusief de twee liften, zijn afsluitbaar. Opnieuw veiligheid ja, dat was nogal een puntje tijdens de overlegondes.

Boven op de Hofbogen is geen verlichting. Het idee is dat het gebruik van het park zich afstemt op het natuurlijke dag- en nachtritme en voorkomt dat omwonenden en nachtdieren lichtoverlast hebben.

Natuurlijk worden in het HofbogenPark ook evenementen gepland. Het park is immers ook bedoeld als ontmoetingsplek. De succesvolle initiatieven die al bestonden zoals De Ronde van Noord en het Vuur en Vlam festival vinden hier ook een plek. Het merendeel van de activiteiten richt zich op Rotterdammers en het vergroten van de samenhang in de stad. Ondernemers uit de Hofbogen en bewoners worden nadrukkelijk betrokken.

Het is nog een flinke wandeling naar het einde van de lijn. Gelukkig zijn er onderweg genoeg rustplekken, en niet alleen terrasjes. Op die plekken kun je zitten, maar ook in de natuur werken, er zijn zelfs aansluitpunten voor elektra en snel internet aangebracht, zodat de werkers in de bogen in de zomer heerlijk 'het dak op kunnen'. Naarmate we verder lopen wordt het ook steeds rustiger en natuurlijker in het park. Aan het eind van de wandeling beklimmen we de uitzichttoren boven het Noorderkanaal. Terugkijkend genieten we van het uitzicht over het twee kilometer lange park en, opzij kijkend, van de verbeterde ecologische zone langs het kanaal. Bij zonsondergang is het hier fantastisch en kun je genieten van de eerste over het water schietende vleermuizen, van fladderende nachtvlinders en van rondobberende watervogels, die zich helemaal niet storen aan het langsrazende verkeer van de A20.

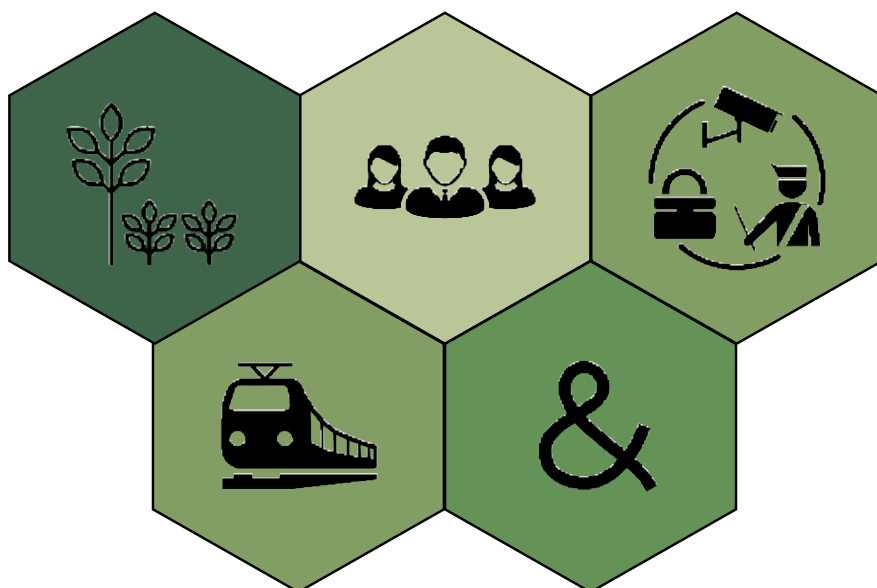
Maar vandaag kijken we vooral terug in de richting van de stad. Wat zien de straten van bovenaf toch anders uit. We zien hoe de HofbogenPark zich naar de stad uitstrekt met een verspringend wandelpad slingerend door het groen dat de verschillende activiteitenplekken verbindt. Het groen overheerst, het mag met recht een park genoemd worden.

Ik voel me oprecht trots dat we dit met z'n allen voor elkaar hebben gekregen. We hebben er hard voor moeten werken, maar het resultaat is er ook naar. En eigenlijk houdt het werk hier niet op. Nu we het park zelf hebben aangelegd, willen we grote delen ook zelf onderhouden, het is immer óns park geworden; een park voor de wijk en door de wijk. Dat was onze leuze, en dat is honderd procent gelukt.

De nieuwe uitzichttoren boven het kanaal

INRICHTINGSWENSEN

GROEN OP HET DAK

Een 'groen' dak is de algemeen gedragen wens in vrijwel alle eerdere visies en nota's, het is ook de wens van bewoners. Noord is een overheersend steenachtig stadsdeel en vooral de Agniesebuurt heeft extra groen nodig. Daar komt bij dat de ecologische structuur van de stad een betere en rijkere (wat betreft biodiversiteit) groene verbinding tussen centrum en de ecologische zone langs het Noorderkanaal nodig heeft. De lijn Noordsingel/ Bergsingel is daarvoor niet voldoende. Een ecologische tandem van HofbogenPark met de singels (voorzien van enkele dwarsverbindingen) kan een waardevolle aanvulling zijn. Maar dan moet wel worden gelet op de biodiversiteit van de inrichting van het HofbogenPark, en met name op waarde voor insecten.

INRICHTINGSVOORSTEL

Om de lange route afwisselend te maken is het wenselijk dat de inrichting in verschillende gebruikssferen en/of landschapstypen plaatsvindt. Deze sferen en gebruiksopties sluiten aan op het karakter van de aanliggende buurten. Afgezien van het meest actieve deel vanaf station Hofplein tot ZOHO, stellen wij drie opeenvolgende sferen voor: een waterlandschap aansluitend op klimaatbestendig ZOHO, een op de wijk en bewonersgericht educatief en (gematigd) recreatief activiteitenlandschap in het middendeel van de lijn en een rustiger ecologisch landschap vanaf station Bergweg tot aan de groene zone langs de Gordelweg.

RIJKE VARITEIT AAN GROEN

Een hoge biodiversiteit is een grote wens van de bewoners. Het moet uitnodigend zijn voor omwonenden om gezamenlijk het beheer op te pakken. Het is bovendien van belang om de insectenpopulatie van de wijk een handje te helpen.

KWALITATIEF

De soorten groen op het dak wisselen (bijvoorbeeld per secties) van eenjarig naar vaste planten, van alleen blad tot aan bloemen en van struiken tot moestuin groenten en fruit.

ECOLOGISCH & LEERZAAM

De diversiteit aan groen op het dak biedt mogelijkheden voor ecologie en educatie.

DUURZAAMHEID

Duurzaamheid staat voor ons hoog in vaandel voor het dak! Een groen en aantrekkelijk dak zorgt niet alleen voor een betere en aantrekkelijkere leefomgeving, het zorgt er ook voor dat er meer afwisselende fauna in de stad komt. Natuurlijk zorgt groen ook – in de vorm van zogenaamde ecosystemediensten – voor een betere hittebestendigheid, fijnstof afvang, wateropvang, meer zuurstof en minder CO₂ in de stad.

Het Dakpark B. Bylon in Amsterdam ontworpen door de Dakdokters

Gevarieerde begroeiing groeit in het wild langs de High Line in New York

GESCHIEDENIS

Bij een groenvoorziening op en inrichting van een Rijksmonument moet het verleden zichtbaar en tastbaar zijn. De geschiedenis kan op verschillende manieren worden verbeeld en verteld. Op deze wijze zal het HofbogenPark niet zomaar een park zijn, maar een park met een rijke geschiedenis, spiegel van sociale beweging en altijd moderne, vernuftige bedrijvigheid in Rotterdam.

BUITENMUSEUM

Langs het doorlopende pad staan borden met foto's uit het verleden, voorzien van een korte beschrijving. Deze foto's kunnen ook in pandig worden aangebracht, bijvoorbeeld bij de interne opgangen naar het dak. De (oude) foto's zijn oorspronkelijk gemaakt op de plek waar het betreffende bord staat. Tekst en beeldmateriaal kunnen iets vertellen over het spoor en de trein, maar ook de omgeving (de buurt of het landschap) kan onderwerp van de foto zijn. Daarnaast bevat het bord een code die op telefoon of iPad correspondeert met een app die iedereen kan installeren. Met de app worden beelden of verhalen uit het verleden opgeroepen. Bijvoorbeeld: een beeld uit het heden wordt langzaam vervangen door een beeld van dezelfde plek in het verleden. Overigens wordt niet alleen aandacht geschonken aan de geschiedenis van spoorlijn en wijk, ook zullen er op een vergelijkbare manier educatieve borden en interactieve app over de natuur op het dak en Rotterdam in het algemeen worden verzorgd.

SPOORWEGATTRIBUTEN

Op het dak herinneren diverse spoorattributen aan de oorspronkelijke functie van het viaduct, zoals een seinpaal, een stuk rails en stationsklok.

GESCHIEDENIS

Het buitenmuseum laat iets zien over de geschiedenis en ontwikkeling van de Hofpleinlijn en zal verbeeld (en verwoord) worden op één locatie die bij voorkeur ergens langs de wandelroute is. Permanent kunnen daar beelden en geschiedenis aanwezig zijn, maar er kunnen ook tentoonstellingen worden gehouden en bijeenkomsten worden georganiseerd. Een zeer geschikte locatie zou zijn de originele treinwagon, die gerestaureerd zal worden (zie motie Tsjoektsjoek in bijlage). De eindbestemming van de wagon is bij voorkeur het Hofpleinstation (de Stichting Hofpleintrein is momenteel daarmee bezig).

Station Hofplein toen het nog in gebruik door de NS

Oude treinwagon die weer een plekje moet krijgen in het park

GEBRUIK

Het zijn niet alleen de planten die de ruimtelijke kwaliteit van het HofbogenPark bepalen. Ook de overige meer bouwkundige elementen en voorzieningen maken de sfeer. Diversiteit mag, net als bij de afwisseling van landschapstypen, maar de elementen moeten wel 'familie' van elkaar zijn. Voor het overige dienen deze elementen niet te nadrukkelijk te worden vormgegeven, maar juist met terughoudendheid en met respect voor het Rijksmonument. Veiligheid is het uitgangspunt.

SAMENHANG & EENHEID

De inrichting van het dak moet afwisselend en verrassend zijn, maar geen ratjetoe worden. Om het monumentale karakter te waarborgen is het belangrijk dat de randhekken en trappen uniform uitgewerkt wordt. Dit geldt overigens ook voor het ontwerp van de opgangen en alle andere inrichtingselementen (bankjes, hekken, trappen, paden, etc.)

PLEK VOOR SPORT EN SPEL

Bijna twee kilometer wandelen door afwisselend groen is leuk, maar er moet ook plek zijn voor kinderen om met elkaar op een groene wijze te spelen op bijvoorbeeld natuurlijke klimtoestellen, of door met water te spelen.

RUST VOOR MENS EN DIER

Naast drukte van bovenstaande onderdelen moet er (bijv. aan het eind van de Hofbogen) plek zijn voor rust. Voor omwonenden, maar ook voor de natuur. Geef vogels of andere diersoorten een plek om bijv. een nest te bouwen.

AANSLUITING MET COMMERCIELE RUIMTEN

Voor een aantrekkelijk dak voor bezoekers, is het heerlijk om na het wandelen iets te consumeren op het dak. Daarvoor zijn de commerciële plekken aangewezen. Laat deze qua vormgeving en sfeer aansluiten bij overige onderdelen van het dak en beheren door een ondernemer uit de wijk(en). Dat zorgt voor grotere betrokkenheid. Hij/zij kent de kansen en knelpunten van de omwonenden ook heel goed.

WATERTAPPUNTEN

Waterpunten dragen bij aan duurzaamheid en zijn handig voor bezoekers, kinderen en sporters die hun eigen meegebrachte fles kunnen vullen met Rotterdams water (gezuiverd in het eerste, waterige deel van het HofbogenPark?).

BEHEER

Bewoners beheren in samenwerking met gemeente. Laat de bewoners de regie over het beheer voeren! Bewoners kunnen dit doen door bestaande wijkorganisaties of door een nieuw op te richten "Bewonerscoöperatie". Met de gemeente en nieuwe eigenaar goed afspraken maken over wie wat doet. Zelfbeheer kan gestimuleerd worden door interessante inrichting en beplanting.

VERANTWOORDELIJKHEID

Uiteindelijk blijft gemeente natuurlijk wel hoofdverantwoordelijk voor de veiligheid en handhaving van wet- en regelgeving.

De Dakspeeltuinen op een parkeergarage ontworpen door JAJA Architecten

Terras midden in het groen op het Dakpark Vivaldistraat (Dakdokters)

PARTICIPATIE

Het HofbogenPark is een park voor de wijk én door de wijk. Het succes is allereerst grotendeels afhankelijk van het draagvlak dat de inrichting en het gebruik van het dak heeft onder de bewoners, met name de direct aanwonenden. Er heerst bovendien een enorme energie en zin om mee te doen, die energie moet ingezet worden en niet worden gefrustreerd door een park dat rucksichtslos, met louter de wettelijk vereiste inspraak, op de wijk wordt geprojecteerd. De wijk wil meer en er is ook een enorme pool van kennis en deskundigheid in de wijk aanwezig op allerlei gebied: ontwerpers, groeninitiatieven, tuiniers, begeleiders en beheerders (zie bijlage Aanwezige Kracht). Ook de aanwezige huurders van de bogen moeten mee kunnen doen en verdienen voorrang bij het opzetten van eventuele voorzieningen op het dak.

ONTWERP

Namens de wijk kunnen lokale ontwerpers het ontwerp maken. Zo kan de in de wijk aanwezige kennis over stedelijke ecologie, het bewonersparticipatieproces en beheer worden geïntegreerd en ontstaat draagvlak ivoor het nieuwe park. Maar bewoners kunnen dit niet helemaal alleen, steun (zowel financieel als inhoudelijk) van gemeentelijke diensten bij de uitvoering is gewenst. Wij adviseren we om een ontwerp en adviesraad vanuit de wijk in te stellen en deze middels een vertegenwoordiging met gemeente en nieuwe eigenaar in overleg laten treden om gezamenlijk een plan van aanpak voor het HofbogenPark op te stellen.

RUIMTE VOOR INITIATIEVEN

Op het dak kunnen diverse (kleinere) passende activiteiten plaatsvinden. Denk aan (groene) workshops, sterrenkijken, yogalessen en buitenactiviteiten voor kinderen. Op en rond het dak kunnen (in nauwe afstemming met omwonenden) ook grotere evenementen plaatsvinden. Denk aan bestaande evenementen zoals Ronde van Noord en het vuurspuwersfestival Vuur en Vlam, maar ook aan nieuwe(re) festivals die het gehele traject beslaan. Er kan aansluiting worden gezocht bij verschillende groene festivals en activiteiten die in de stad worden georganiseerd. Grootste doelgroep hiervoor blijven Rotterdammers.

BETREK DE OMGEVING

Belangrijk punt blijft het actief betrekken van de omgeving (omwonenden én ondernemers) bij de ontwikkelingen op en rond de bogen. Niet alleen bij de ontwikkeling en het beheer, maar ook bij het bepalen van de aard en het aantal evenementen en commerciële (vergunningsvrije) activiteiten.

STIMULANS WIJKECONOMIE

Probeer zoveel mogelijk ondernemers en (sociale) initiatieven in de wijk bij de ontwikkeling van de Hofbogen te betrekken. Laat hen ook meeprofiteren van potentie die dit icoon van Rotterdam Noord heeft. Dit vergroot te betrokkenheid en draagt ook bij aan een positieve ontwikkeling van de omliggende wijken

De regentuin is bewonersinitiatief voor het Zomerhofkwartier

LEEFBAARHEID & VEILIGHEID

VERLICHTING

Het dak volgt een natuurlijk dag- en nachtritme. Dat betekent dat het park na zonsondergang gesloten is (ook om overlast te voorkomen). Verlichting op het dak is dan wellicht niet nodig. Voor de veiligheid op straat is het in de avonduren voor de straten parallel aan de Hofbogen van belang dat er verlichting is. Ook daar is voorkomen van lichtvervuiling (beter een egale zachte verlichting, dan harde plaatselijke) en zorgen voor rust nachtdieren van belang. De gevels van de bogen kunnen worden aangelicht vanaf de straat (zie test bij Jager Jansen, Vijverhofstraat 48-50-52). Op het dak (en bij de externe stijgpunten) is het, indien noodzakelijk, wenselijk de verlichting laag bij het dak te plaatsen.

TOEGANKELIJKHEID

Externe verticale stijgpunten toevoegen en afsluitbaar maken, mogelijke locaties (o.a. afhankelijk van grondbezit en beschikbare ruimte) voor trappen bepalen in samenspraak tussen gemeente/bewoners/eigenaar. Maak minimaal 2 stijgpunten voor mindervaliden. Zorgen voor duidelijkheid over openingstijden en/of uitzonderingen daarop.

CAPACITEIT

Bewoners maken zich zorgen over grote bezoekersstromen en de overlast die daar mee gepaard gaat. Het moet geen High Line worden, waar het park af en toe moet worden afgesloten voor bezoekers om buurtbewoners de ruimte te geven in hun eigen park. Het verdient aanbeveling om de bezoekersstromen te monitoren en tussentijds te evalueren (aanloop, doorstroom en intensiteit naar gebruik en kenmerken van groepen).

GELUID EN OVERLAST

Op sommige stukken staan de woningen dicht op het dak. Dit kan tot geluidsoverlast leiden. Inrichting en gebruikstijden daarom afstemmen op de afstand tot de omliggende woningen en afgestemd op karakter van de woonwijken. Hanteer de WHO-normering van geluid om eventueel akoestische overlast te regelen. Niet-commerciële inrichting hufterproof. Inrichting dak door ondernemers in overleg met beheerder (gemeente + omwonenden).

GROEN

Houd rekening met geluidreducerende maatregelen, gezondheids-, natuur-, en milieu bevorderende aspecten en veiligheidsbeleving. Beperk de verkoop van eten/drinken op het dak i.v.m. ongedierte en zwerfafval.

TOEZICHT EN HANDHAVING

Maak samen met bewoners een plan voor toezicht en handhaving op het dak. Bewoners kunnen hierbij de gemeente zeker ondersteunen.

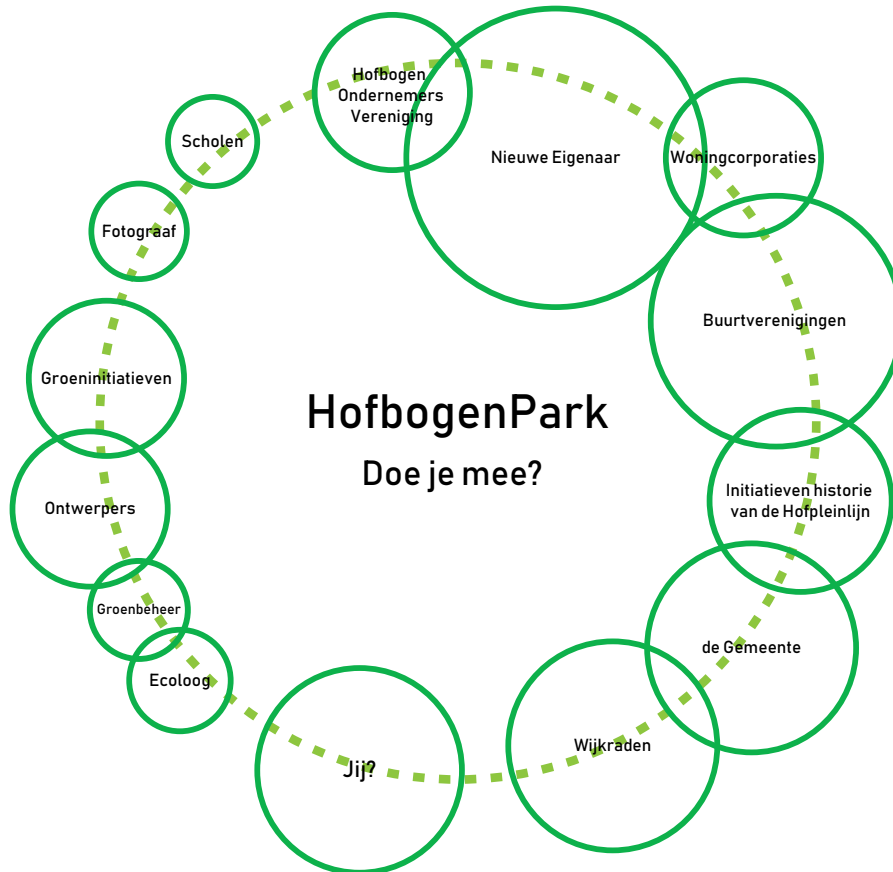

Doorsnede van de toekomstige inrichting van het dak

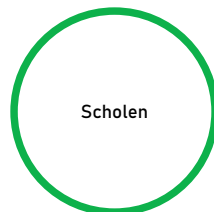

Een van de toegevoegde stijgpunten langs de High Line in New York

BIJLAGE: AANWEZIGE KRACHT

- GroenGoed
- Stadskwekerij De Kas

- Basisschool Imelda
- Grafisch Lyceum

- De Banier
- Bergpolder & Liskwartier

- WIJ-Coöperatie
- ZOHO Citizens

- Jager Janssen architecten
- Vitibuck Architects
- Gutundgut
- Studio Biek
- Jasper de Haan architecten
- Ruimtelab
- Juurlink [+] Geluk
- Region-lab

- Wijkraad Agniesebuurt
- Wijkraad Bergpolder
- Wijkraad Liskwartier
- Wijkraad Oude Noorden

- GroenNoord
- Hof van Noord
- Vredestuinen Noord & Pompenburg
- De Natuurlijke Stad

- Vrienden v.d. Hofpleinlijn
- Stichting Hofpleintrein

COLOFON:

30 mei, 2019

**Bewonersadviesgroep Hofbogen
Contact: hofbogenpark@natuurlijkestad.nl**

Teksten Bewonersadviesgroep

Einderedactie: Piet Vollaard
Opmaak: Roberto Wijntje (Ruimtelab)
afb (de Natuurlijke Stad, Stichting Hofpleinlijn, Ruimtelab, Clemens Nuyens)